

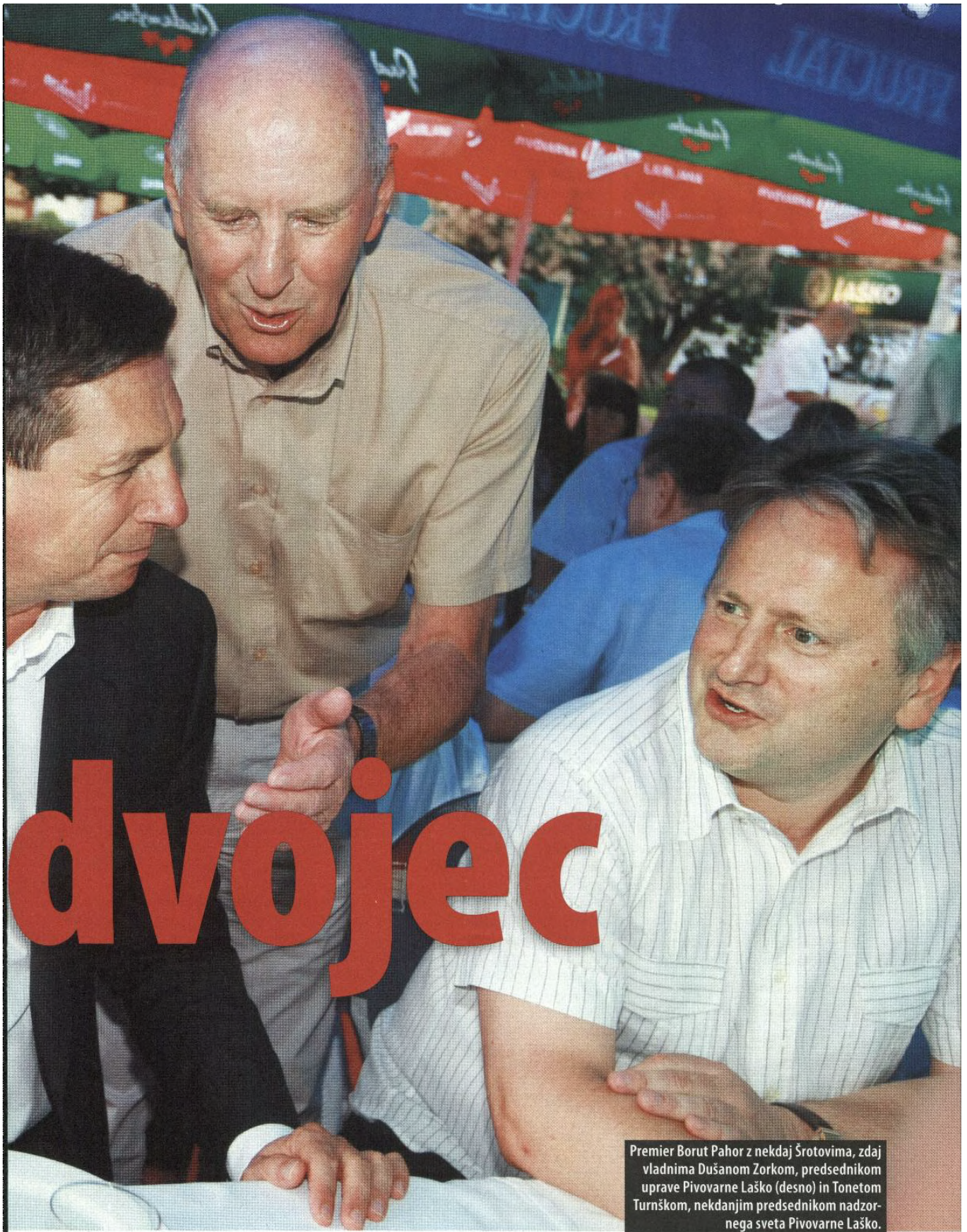

Pahorjev tajkunski

Tekst: **Nenad Glücks** Foto: **Primož Lavre, BOBO, Mediaspeed** in arhiv Reporterja
nenad.glucks@reporter.si

Zgodba o razdolževanju izjemno zadolžene Skupine Pivovarna Laško ni ekonomska, ampak predvsem politična. Tako v Pivovarni Laško kot v njeni največji upnici NLB, ima zadnjo besedo vlada, enako velja pri prodaji Mercatorja za kritje dolgov in normalno poslovanje.

Premier Borut Pahor z nekdanj Šrotovima, zdaj vladnima Dušanom Zorkom, predsednikom uprave Pivovarne Laško (desno) in Tonetom Turnškom, nekdanjim predsednikom nadzornega sveta Pivovarne Laško.

Zaradi v krizi nasledlega poskusa menedžerskega prevzema Pivovarne Laško in družb v njeni skupini s strani razvpitega tajkuna Boška Šrota, se v skupini zdaj soočajo z astronomsko visokim dolgom v višini okoli 450 milijonov evrov. Od tega pride na Pivovarno Laško skoraj 270 milijonov, na Pivovarno Union pa 145 milijonov evrov. Okoli 300 milijonov evrov je kratkoročnih kreditov, ki so kot mlinski kamni pri poslovanju in razvoju Pivovarne Laško; največji del kreditov je pri NLB v večinski državni lasti. Pivovarji na čelu s predsednikom uprave Dušanom Zorkom (po odstopu Roberta Šege je v upravi le še Gorazd Lukman) so zato prisiljeni prodajati svoje naložbe; letos načrtujejo prodajo svojega dela Mercatorja, Dela in Fructala, s čimer želijo dolg do konca leta znižati na vzdržnih 160 milijonov. V kakšnem položaju so zdaj, je Zorko pojasnil v nedavnem pogovoru za Delo: Pivovarna Laško, d. d., je imela lani 80 milijonov evrov prometa, dosegla je 11 milijonov dobička iz poslovanja, toda plačala kar 13 milijonov evrov obresti.

Čakajoč soglasje za Večer

Med odprodajo deležev oziroma družb Mercator, Delo in Fructal niso uvrstili prodaje Pivovarne Union, kar je po eni strani logično, saj sodi v njihov core business, torej osrednjo dejavnost, toda za Union se je pred časom že zanimal privatizacijski tajkun Igor Lah, menda celo s podporo ministra za finance Franca Križaniča. Daleč največji ekonomski podvig je prodaja 23,3-odstotnega deleža Mercatorja, največjega slovenskega trgovca, s čimer bi Pivovarna Laško glede na prispele ponudbe lahko zaslužila do tudi 181 milijonov evrov, o interesih in političnih konotacijah v zvezi s tem pa kasneje. Kronološko prva je (bila) nameravana prodaja medijske hiše Delo, pod katere okrilje sodijo trije od štirih največjih slovenskih dnevnikov; Delo, Slovenske novice in Večer. Večer je primer zase, saj ga je Delo dolžno prodati zaradi znane odločbe Urada za varstvo konkurence (UVK) septembra 2009, da Delov 79-odstotni delež v Večeru ni v skladu s pravili konkurence, ki omejujejo medijsko koncentracijo.

Predsednik uprave Dela Jurij Giacomelli se je že junija lani s soglasjem vodstva Pivovarne Laško odločil za prodajo deleža v Večeru najboljšemu ponudniku, prekmurski družbi 3Lan, za 9,25 milijona evrov. Nedavno je dal za ta posel

dovoljenje tudi UVK. Počakati je treba še na dovoljenje ministrstva za kulturo pod vodstvom Majde Širca, ki pa po zakonu nima veliko možnosti za to, da morda ne bi izdala soglasja.

Hladna prha za Delo

Za Delo je Pivovarna Laško kupce z javnim razpisom povabila k oddaji ponudb že novembra lani, prispele so tri ponudbe; ponudbe švedske medijske korporacije Bonnier (ta ima v lasti časnik Finance), švicarske založniške hiše Ringier in konzorcija treh tujih posameznikov. Višina ponudb je bila menda za vodilne v Pivovarni Laško hladna prha, zgolj od devet do 15 milijonov evrov. Pred leti je še veljalo, da je časopisna hiša Delo vredna sto ali več milijonov evrov. Banka Hypo Alpe-Adria je še lani za 58-milijonsko posojilo, odobreno pivovarjem, sprejela kot zavarovanje delnice Dela, kar je bil z današnjega vidika očitno zelo slab posel. Vprašanje je, ali niso bile ob ekonomski vprašljivosti posla v ozadju spet obljubljene kakšne politične koncesije v medijski hiši, tokrat stranki LDS. Nič čudnega, da sta Hypo Alpe-Adria in Pivovarna Laško prejšnji mesec dosegli »načelni sporazum o reprogramiranju« 58 milijonov evrov težkega posojila, kaj drugega banki, če ne želi dodatno slabiti kreditnega portfelja, tudi ne preostane. Čeprav je hitra prodaja Dela, d. d., nedvomno v ekonomskem interesu Pivovarne Laško, je hkrati v političnem primenu. Po NLB, Banke Celje in Kada jo obvladuje sedanja vlada, ki ne bo dopustila prodaje »politično nepreverjenemu« lastniku. Edina politično nezanimiva prodaja Pivovarne Laško tako ostaja Fructal, za katerega si želijo Laščani iztržiti vsaj 40 milijonov evrov. Zanj to ajdovsko družbo naj bi se zanimal italijanski San Benedetto.

Agrokor državni sovražnik

Največje vprašanje je, kaj bo s prodajo dragulja v pivovarski kroni, skoraj četrtinskega deleža Mercatorja. Kot je znano, so po razpisu na začetku februarja zavezujoče ponudbe zanj oddali hrvaški koncern Agrokor Ivica Todorića in dva mednarodna investicijska sklada, londonski Mid Europa Partners in Warburg Pincus. Todorić naj bi ponudil 206 evrov za delnico, oba sklada pa precej manj, med 150 in 170 evrov za delnico. Glede na število prodajanih delnic, 878 tisoč, ponuja Agrokor 181 milijonov evrov, najnižja ponudba pa je nekaj nad 130 milijoni evrov. Razlika je očitna, to-

da jasno je, da cena ne bo edino merilo pri izbiri kupca, če bo sploh kateri izbran. »Cena je pomembna, ampak poleg nje bomo pogledali še druge okoliščine, dolgoročno pomembne za ohranitev skupine Pivovarne Laško in njene dolgoletne tradicije,« je dejal Zorko za Delo. Vsekakor se glede Mercatorja ohranja tradicija boja za nacionalni interes v gospodarstvu, v imenu katere so posamezne interesne skupine v Sloveniji bogatele zadnjih dvajset let in nameravajo še naprej.

V prvo frontno črto boja zoper Agrokor se je postavil Dnevnik, ki je blizu Gregorju Golobiču, predsedniku Zares. Kot pišejo, gre za poskus sovražnega prevzema na račun slovenskih dobaviteljev in Mercatorjevih zaposlenih. Dobavitelje naj bi Agrokor še bolj stiskal, kot jih zdaj Mercator, zaradi sinergijskih učinkov naj bi odpustili okoli 2000 zaposlenih, toda tistih v Mercatorjevih centrih na območju nekdanje Jugoslavije, ne v Sloveniji. Agrokor naj bi si z nakupom in pridobitvijo Mercatorjevih nepremičnin popravil težak finančni položaj zaradi velike zadolženosti. Na Hrvaškem naj bi zaradi varstva konkurence večino Mercatorjevih centrov prodali.

Ministrska farsa

Minister za kmetijstvo Dejan Židan je že oznanil, da prodaji Mercatorja Agrokorju »absolutno nasprotuje«, proizvodnja hrane je namreč strateško pomembna, poleg tega bi se menda s prodajo hrvaškemu koncernu znižala slovenska prehranska varnost. Tudi za finančnega ministra Franca Križaniča pomeni Agrokor veliko grožnjo, pravi, da bi imel morebitni sovražni prevzem velike negativne posledice na slovensko kmetijstvo, predelovalno industrijo, bruto domači proizvod, trg dela in javnofinančni primanjkljaj. Podobno razmišlja ministrica za gospodarstvo Darja Radič, po njenem bi vstop Agrokorja, ki ima v lasti polovico hrvaške živilskopredelovalne industrije, prinesel mnogo več negotovosti in težav v slovensko predelovalno in živilskopredelovalno industrijo, kot jo prinaša domnevno nepravilna razdelitev v slovenski verigi prehrambnih izdelkov.

Taka sporočila ministrov med postopkom prodaje, ki ga formalno vodi uprava Pivovarne Laško, konec obvladovanja lastniške verige slednje pa vodi prav do slovenske vlade, so, milo rečeno, neresna. Zakaj bi se sploh šli igro navidezno nepristranske prodaje, potem pa vla-

dni ministri vnaprej izločajo kupca, ki je ponudil najvišjo ceno. Ob tem nihče od omenjenih ministrov ne razloži, kolikšno škodo ima skupina Pivovarne Laško, ki ne zmore vlaganja v razvoj zaradi odplačevanja obresti za velikanski dolg, niti kolikšno škodo ima širše slovensko gospodarstvo zaradi bančnega krča. Tudi zaradi političnega reprogramiranja kreditov NLB družbam, kot je Pivovarna Laško, so številni majhni podjetniki žrtve bančnega krča, saj zanje ni ne kreditov ne reprogramiranja.

Od Šrota k Pahorju

Zanimivo je tudi, da je postopek prodaje Mercatorja vodil Robert Šega, ki je nato prav zaradi spora glede prodaje odstopil z mesta člana uprave Pivovarne Laško. Razlog za odstop naj bi bil spor s članom nadzornega sveta Pivovarne Laško Petrom Groznikom, ki naj bi »zagovarjal hitro brezpogojno prodajo Agrokorju«. To je smešno, če vemo, da celotni postopek prodaje vodi uprava Pivovarne Laško, dolžnost nadzornikov pa je skrb za pregledno prodajo in opozarjanje na tveganja. Nadzorniki tudi niso postavljeni za to, da bi reševali nacionalni interes, temveč le interes družbe. Groznik je sicer pred odstopom Šege izrazil pomisleke glede njegovega morebitnega konflikta interesov, saj ni (bil) le član uprave Pivovarne Laško, ampak tudi predsednik nadzornega sveta Mercatorja, ta pa je Agrokor označil za sovražnega kupca. Očitno je, da pri tem konfliktu interesov ne more biti vodja projekta prodaje, saj konec koncev Mercator ne prodaja samega sebe.

Šega je nekdanji svetovalec in zaupnik padlega tajkuna Boška Šrota v času, ko je ta vodil upravo Pivovarne Laško; razšla naj bi se zato, ker ga Šrot ni hotel vključiti v svojo prevzemno zgodbo. Šega se je na mestu predsednika nadzornega sveta Mercatorja tesno povezal s predsednikom njegove uprave Žigom Debeljakom. Skupaj naj bi prepredčila, da bi Šrot pri plenjenju lastnine Pivovarne Laško izkoristil tudi Mercator. Tudi Dušan Zorko, nekdanji vodilni v Pivovarni Union, je brez težav dolgo so-

deloval s Šrotom pri zadolževanju Pivovarne Union za lastniške potrebe Šrota. Tako je velikodušno posojal denar Šrotovemu Infond Holdingu (od tega je tudi predrago odkupoval delnice) za lastniško konsolidacijo, Infond Holding, zdaj v stečaju, tega denarja seveda nikoli ne bo vrnil Pivovarni Union.

Nacionalni interes težak 12,6 milijona evrov

Zorko in Šega sta (ta ni več) v vodstvu Skupine Pivovarne Laško izključno zato, ker se vladajoči s tem strinjajo. Šega je bil pred desetimi leti finančnik v Zadrudni banki, ki se je kasneje z Zvezo hranilno-kreditnih služb združila v Deželno banko. Kariero je nadaljeval v KD Group Matjaža Gantarja, kjer je postal pomemben lastnik te družbe. Leta 2005 je svoj delež v KD Group, vreden okoli štiri milijone evrov, prodal, enako je storila njegova žena Judita Šega z deležem svoje družbe Epakta v KD Group, vrednim 2,5 milijona evrov. Epakta je svoje tržne naložbe razširila na več družb; na lestvici najboljših Slovencev revije Manager sta bila zakonca Šega aprila 2007 na 45. mestu, »ležka« 12,5 milijona evrov, leto zatem pa na 87. mestu z 12,6 milijona evrov. Šega se je s Šrotom zblizal zaradi izdatne pomoči v času pivovarske vojne med Pivovarno Laško in Interbrewom za Pivovarno Union.

Kako neverodostojno je igrati na to, da se Mercatorja ne proda »sovražnemu« Agrokorju in pojasnjevati, da imajo investicijski skladi, kot sta Mid Europa Partners in Warburg Pincus, zgolj interes v nekaj letih iz investicije v Mercator izvleči čim več dobička, kaže naslednje: če domnevamo, da proda Pivovarna Laško delež Mercatorja enemu od investicijskih skladov, kdo zagotavlja, da ne bo sklad že v kratkem delež po višji ceni prodal naprej Agrokorju ali drugemu, morda še bolj »sovražnemu« kupcu? Kje bo takrat nacionalni interes?

Jašovič v pomoč

Poznavalci ugotavljajo, da je predsednik uprave Pivovarne Laško Dušan Zorko popolnoma odvisen od volje politikov glede prodaje Mercatorja, zato neneh-

no pri njih išče podporo za »svojo« odločitev. Sprašujejo se tudi, zakaj se ni Pivovarna Laško pri prodaji deleža Mercatorja povezala z NLB, da bi prodajali skupaj ter s tem iztržili višjo ceno. Tako se je uprava NLB pred meseci sama začela pogajati z investicijskim skladom Mid Europa Partners za morebitno prodajo svojega 11-odstotnega deleža v Mercatorju. Da Pivovarna Laško še lahko pluje kljub velikanskemu dolgu, je zasluga bank pod političnim okriljem. Tako je NLB pred nekaj dnevi v sistem Pivovarne Laško poslala dodatne tri milijone evrov likvidnostnega posojila za poravnavanje tekočih obveznosti. Problem so predvsem kratkoročni krediti, ki jih ima Pivovarna Laško za financiranje dolgoročnih finančnih naložb, kar je povsem sprto z osnovno finančno logiko. Toda v zgodbi Pivovarna Laško-Mercator-Delo-Večer tudi ni nobene finančne logike, pač pa politična. Ker vlada, kot kaže, ne želi prodati »dragulja« Mercatorja nikomur, zdaj Zorko v pivovarskih medijih razlaga, da lahko skupina Pivovarne Laško »ob normalnem razumevanju bank«, torej reprogramiranju, korektno servisira obveznosti in si pridobi čas za odprodajo premoženja. Uprava NLB z Božom Jašovičem na čelu bolj jasnega signala ne potrebuje; kot uslužen servis oblasti se je izkazala lani s političnim posojilom za Jankovičev naslednji projekt Stožice. ■

Če bo Pivovarna Laško prodala delež v Mercatorju investicijskemu skladu, kdo zagotavlja, da ga ne bo ta že v kratkem prodal Agrokorju po višji ceni?

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2707 cm2

5 / 8

Razprodaja nepremičnin

Pivovarna Laško zaradi razdolževanja pospešeno prodaja svoje nepremičnine, kar pa je zgolj kaplja v morje. Tako v Laškem prodajajo hotel Kum, hotel Savinja in športno dvorano Tri lilije. Za Kum želijo dobiti 2,3 milijona evrov, za Savinjo milijon, za športno dvorano pa dva milijona evrov. V Ljubljani prodajajo večnamensko skladišče ob Letališki cesti, za kar so postavili ceno 1,1 milijona evrov.

Možne odškodninske tožbe

Če Pivovarna Laško ne bo prodala deleža Mercatorja nikomur ali pa kupcu, ki zanj ponuja bistveno manj od najvišje ponudbe, ima to lahko pomembne pravne posledice. Svojo lastnino ima v Mercatorju tudi več kot 16 tisoč malih delničarjev, skupaj imajo v lasti okoli četrtno družbe. Če se posel prodaje sfiži ali Pivovarna Laško proda svoj delež pod najvišjo možno ceno, bi ti lahko vložili odškodninske tožbe zoper upravo in nadzorni svet pivovarne. Po besedah dr. Mihe Juharta z ljubljanske pravne fakultete morata tako uprava kot nadzorni svet stremeti k ciljem, dobrimi za družbo, kar ni nujno najvišja cena. Po drugi strani je nedvomno cilj družbe, da se čim bolj zniža njen dolg, to pa se doseže s prodajo po najvišji ceni. Kaj je v dobro družbe, je raztegljiv pojem, vsekakor bi bilo prav

to osnova pri odločanju v morebitni odškodninsko tožbi. Prav tako lahko mali delničarji tožijo tudi, če delež ne bo prodan nikomur. Ob tem Juhart opozarja, da vsaka škoda ni nujno že nedopustna, treba je dokazati premajhno skrbnost.

Predsednik Vseslovenskega združenja malih delničarjev (VZMD) Kristjan Verbič ne izključuje možnosti odškodninskih tožb ob negospodarnih potezah pri prodaji deleža Mercatorja. Konkretno o prodaji Mercatorja ne more govoriti, saj je član njegovega nadzornega sveta. VZMD ima od malih delničarjev Mercatorja okoli 2000 pooblastil za zastopanje, Verbič pravi, da pozorno spremljajo vse vidike prodaje. Kot dosežek, ki ni v neposredni zvezi s prodajo, omenja to, da jim je lani uspelo zvišati dividende za delničarje.

Zgodba o razdolževanju Skupine Pivovarne Laško (na sliki Pahor in vodja skupine Dušan Zorko) je prikaz slovenskih sprevrženih povezav med gospodarstvom in politiko.

Zorko je hiši z bazenom in žakuzijem dodal še luksuzni porsche cayenne pod nadstreškom.

V odgovor na interes Agrokorja za nakup deleža v Mercatorju je prvi človek Mercatorja, Žiga Debeljak, pokazal zanimanje za nakup Agrokorjeve trgovske verige Konzum. Potem ko je Agrokor vseeno oddal ponudbo za Mercator, je Debeljak sestanek s Todoricem odpovedal.

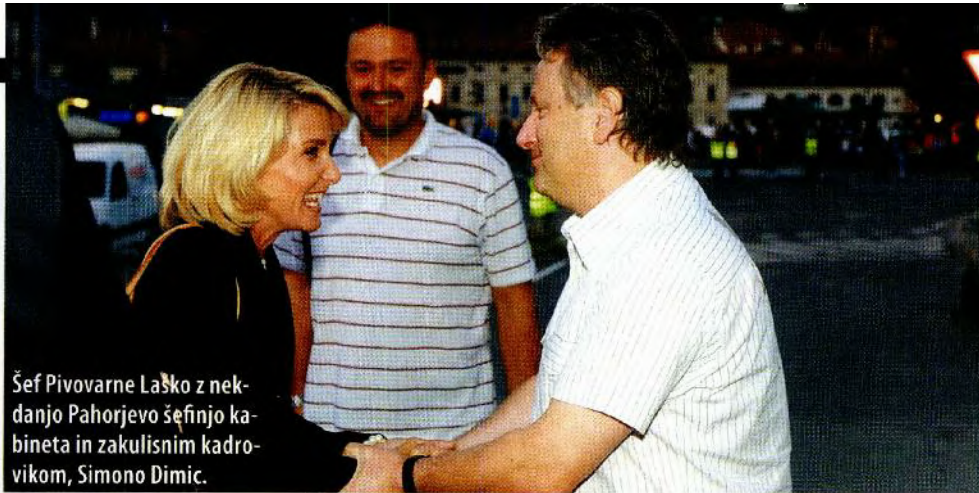
Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2707 cm²

6 / 8

Šef Pivovarne Laško z nekdanjo Pahorjevo šefinjo kabineta in zakulisnim kadrovikom, Simono Dimic.

Marjeta Zevnik, predsednica nadzornega sveta časopi-sne družbe Delo, ve, pri kom se dejansko konča nadzor nad Delom.

Agrokor želi postopno kupiti večinski delež v Mercatorju, po poročanju nekaterih medijev naj bi ga po prevzemu izkoristil za plačevanje svojih visokih dolgov.

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

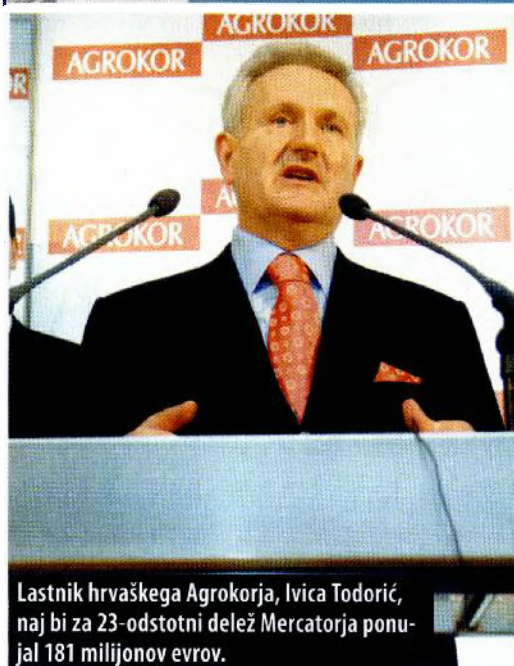
Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2707 cm²

7 / 8

Hiša Dušana Zorka v Košnici pri Celju; v tem letnem času bazen in (zdaj pokriti) žakuži še nista v funkciji.

Lastnik hrvaškega Agrokorja, Ivica Todorić, naj bi za 23-odstotni delež Mercatorja ponudil 181 milijonov evrov.

Robert Šega, ki je odstopil iz uprave Pivovarne Laško, menda zaradi nasprotovanja prodaji Mercatorja Agrokorju, je pred domnevno obrambo nacionalnega interesa odlično poskrbel za lastni interes. Z ženo Judito sta po oceni revije Manager »težka« 12,6 milijona evrov.

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 23000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2707 cm²

8 / 8

